

jamboru«, sln. *raja* »tenak lesen drog«, *raha* »drog« (prim. nemško Rahe, Pleteršnik). Kašubsko *gńida* pomeni poleg splošnoslovnanskega »lens, Nisse« še »majhen človek, droben krompir«. Prim. sln. *gńida* »malenkost, košček« (npr. daj *gńido* kruha; do *gńide* »popolnoma«; Goriško), srbohrvaško (Dubrovnik) *gńidica* »nekoliko, zelo malo« (npr. Daj mi sira, ako češ v *gńidicu*; pri Stuliću *gńidicu* »aliquantulum«; dalje glej paralele v severnogermanskih jezikih.

Kašubsko *blozno* »krivina, prečnica pri saneh« moremo primerjati s sln. *blazina* »glavna gred, nosilni tram, prečnik pri saneh, pri vozu ipd.« (Pleteršnik I 32), z rus. dial. *bólozno* »lesena gred pri plugu«, *bólozna* »ročica pri plugu«. Paralele imamo tudi v baltskih jezikih, kjer pa obstajajo še pomeni »zglavnik ipd.«, kar je tudi slovensko *blazina* »zglavnik, pernica«, enako v sh. in v indoiranskih jezikih.

Za gornje primere lahko domnevamo dva izhodna korena: ide. **bhel-* + *-g* »gred« in ide. *bhelgh »blazina, pernica«, ki sta se zčila v enega s pomočjo metafore (tako Skok, Etim. rj. I 171). Vse pomene, ki jih ima *blazina* v slovenščini, pa bi vendarle težko pojasnili z metaforo.

Kašubski slovar B. Sychte vsebuje na stotine besed, ki bi zaslužile obširnejšo obrav-

navo. Navedel bom še nekaj zanimivejših: *gąstolec* (prim. sln. *gostolétli*), *osorija* »zlobna ženska, prepirljivka«, (*ńe*)*vedno* »(ne)vedno«, +*ńańnica* »dekla s sex appealom« (prim. sln. (*po*)*nujati*), *bńeńnik* »mož, ki se brije«, +*pokńizava* »intriga«, *pijor* »pijanec«, *psor* »pes«, *perék* »urok, očaranje«, *ogrup'asti* »nekoliko pregrob«, *zđenk* »poroka« (prim. vzhodnoštajersko *zđavanje, zđavke* »poroka«) itd.

Bogata frazeologija je le del leksikološko-etnografskega gradiva v obravnavanem slovarju. V njej se slikovito odraža izvorno in zdravo mišljenje, a tudi konzervativnost kašubskega ljudstva. Obseg mojega sestavka mi ne dovoljuje, da bi globlje in bolj nazorno pisal o njej.

Slovar kašubskih govorov B. Sychte je pravo znanstveno delo in bo dragocen ter nepogrešljiv vir vsakemu slavistu, enako vsem, ki jih zanimajo kultura, življenje in ustvarjalnost Kašubov. Slovar bi bil še bolj pregleden in popoln, ko bi imel dodanih nekaj kart in risb k zahtevnejšim geslom. Avtor se je tega zavedal, a kot pravi v uvodu, sam tega ni zmozel. Slovar bo kmalu redkost, saj je izšel samo v osemsto izvodih.

Janez Keber
SAZU v Ljubljani

PRIPOMBA H KONČNICI -ega ZA TOŽILNIK EDNINE MOŠKEGA IN SREDNJEGA SPOLA

V 3. številki letošnjega JiS-a podaja avtorica članka Rodilnik pridevnikov in zaimkov kot formalni eksponent pri navezavi (Hanna Orzechowska iz Varšave) med drugim pregled registriranja in razlag tega pojava v slovenskih slovnica (Janežiča, Breznika, štirih avtorjev in Toporišiča). Glede slednjega pripominja (str. 60, op. 5), da »tega pojava sploh ne omenja, čeprav so v samem avtorskem besedilu priročnika primeri navezujočega roditelja precej številni«, in res navaja kot prvi primer iz SKJ 2, str. 152, potrditev za to (Spole pozna slovenski jezik tri: moškega, ženskega in srednjega.)

Glede tega pojava (kjer pa ne gre za roditelja, ampak za tožilnik, enak roditelju) želim avtoričin pregled dopolniti z opozorilom na kratki zapis v JiS 1968, str. 2/3-2/4, ki ima naslov »Končnica -ega v tožilniku srednjega in moškega spola ednine

pri pridevniških besedah in še to in ono«; tam je namreč povedano nekaj tistega, kar se Orzechowski zdi, da so slovenski jezikoslovci doslej zamudili povedati. Tako tam piše, da se avtorju ne zdi, da bi bila za ta pojav kakorkoli zaslužna maskulinizacija samostalnikov srednjega spola, že zato ne, ker se take roditeljske oblike namesto imenovalniških za tožilnik rabijo tudi v narečjih, kjer maskulinizacije sploh ni. Dalje pa je tam zapisano: »Od kod pa potem to? Po mojem mnenju je izvor roditeljskega tožilnika pri zaimkih, ki imajo izenačen roditeljski in tožilniški ednine, enako pa tudi obliki moškega in srednjega spola. Tak primer imamo najprej pri osebnih zaimkih: *ón* — *óno*, vendar rod. in tož. oba le *ńjęga* (klično *ga*). Tako je tudi v dvojini in množini: *njih* (poleg *nje* za tožilnik) — *njiju*, *njih*, *nju*. Od osebnih zaimkov se je raba prenesla na zaimke *ki*: *človek, ki ga vidiš* — *delo, ki ga opraviš*. /.../ Iz takih zvez

je raba lahko prešla na zaimek *kateri* in potem dalje na vse pridevniške zaimke in na pridevnik sam. Prim.: *Kateri kruh želite? — Belega. Čigav kruh je? — Mojega.*« Dalje se tam bere: »Jaz torej oblike *-ega* (ki nikakor ni ozko narečna, temveč precej splošna) tudi slovstvenim zgodovinarjem ne bi zamerjal ne pri oziralnih zaimkih ne pri pridevnikih sploh. Zanimivo je, da je prišlo do enakega pojava med zaimkom

kdo in *kaj*; saj veste, da se pogovorno rabi namesti *kaj si rekel* kar *koga si rekel*, ta oblika pa potem prodre celo v imenovalnik: *koga pa je blo, de ste tko kričal*. Oblika na *-ega* je nekako izrazitejša, bolj individualizira predmet, na katerega se nanaša.«

Ta razlaga tožilniškega *-ega* je skoraj identična z razlago O. v 6. odstavku na str. 62.

J. T.
Filozofska fakulteta v Ljubljani

VII. SEMINAR SLOVENSKEGA JEZIKA, LITERATURE IN KULTURE

Ta seminar je tudi 1971. leta (od 5. do 17. julija) organiziral kot del filozofske fakultete v Ljubljani oddelek za slovanske jezike in književnosti. Za koncept in izvedbo seminarja je skrbel organizacijski odbor pod predsedstvom J. Toporišiča.

Delo seminarja se je odvijalo v obliki lektorskih vaj, posebnih predavanj, obiskov znanstvenih in kulturnih ustanov in predstavnih, poučnih izletov, družabnih srečanj in privatnih stikov udeležencev s predavatelji.

Lektorske vaje so bile dveh vrst: dveurne obvezne iz sodobnega knjižnega jezika in njegove stilistike (lektorji F. Drolc, J. Dulnar, H. Kranjec-Jug, I. Kozlevčar, V. Nartnik, M. Orožen, B. Pogorelec, J. Toporišič, J. Zor) in enourne fakultativne (ki pa se jih je udeleževala do polovica seminaristov) iz zgodovine slovenskega jezika (F. Bezljaj in T. Logar). Lektorati so bili različni glede na to, ali so bili za začetnike ali za napredovale, za jezikoslovno ali literarnozgodovinsko zainteresirane, 2 lektorata pa sta bila za zamejske Slovence.

Jezikoslovna predavanja so bila naslednja: Neavtohtone prvine slovenskega knjižnega jezika (J. Toporišič), Etimološke analize slovanskih homonimov (F. Bezljaj), Glagoli premikanja v slovenščini in ruščini (F. Jakopin), Sintaktična vloga samostalnika in pridevnika (I. Kozlevčar), Jezik novejšje slovenske proze (B. Pogorelec), Jezikovna knjižna tradicija prekmurskih in štajerskih pisateljev (M. Orožen) in Formanti pregibnih besed v slovenščini in srbohrvaščini (J. Jurančič). — Literarnozgodovinska predavanja: Smeri v slovenskem slovstvu po l. 1945 (J. Kos), Razvoj in tipologija slovenske književnosti (B. Paternu), Sodobna slovenska dramatika (M. Zupančič), O začetkih slovenskega pesništva (J. Koruza),

Avantgarda v slovenski književnosti 20. stoletja (M. Kmecl) in Problem fabule v Cankarjevi prozi (F. Bernik). Z umetnostnega področja sta bili predavanji Z. Kumer (Ljudske pesmi vzhodne Slovenije) in J. Sivca (Glasbeno delo na Slovenskem v 16. in 17. stoletju). Preostala predavanja: F. Stare — Izrez kulturno-historične vloge brežiškega kompleksa in prazgodovini, B. Grafenauer — Mesto kmečkih uporov v slovenski zgodovini, V. Novak — Materialna kultura v slovenskem panonskem območju, N. Šumi — Ustroj ljubljanske mestne podobe.

Zlasti splošnokulturne teme predavanj so bile uglasene predvsem na starejša obdobja in na vzhodni del slovenskega prostora. — Posamezna predavanja so udeleženci dobivali ciklostilno razmnožena, sedaj pa so na razpolago tudi vezani zborniki vseh predavanj.

V okviru dodatnega programa seminarja so bili seminaristi na koncertu srednjeveške glasbe na dvorišču Trubarjevega antikvariata (ta je bil tudi prireditelj koncerta) in na operni predstavi v Križankah. Sprejeti so bili še na Inštitutu za slovenski jezik in v Narodni in univerzitetni knjižnici. Na oddelku za slovanske jezike in književnosti jim je bibliotekar M. Kranjec pripravil razstavo slovenskih slavističnih del. — V okviru dodatnega programa gredo tudi poučni izleti: en popoldanski je udeležence popeljal na Vrhniko in k Močilniku (strokovno vodstvo T. Logar in J. Toporišič), drugi pa slovenske seminariste v Vrbo, v Dosloviče in na Bled (o Prešernu govoril B. Paternu, o Finžgarju J. Toporišič). Celodnevni nedeljski poučni izlet je vodil najprej na ogled eksponatov *Forme vive* v Kostonjčevici, od tod v Pišce, rojstni kraj našega velike slovaropisca M. Pleteršnika, nato še v Kumrovec in na grob prvih slovenskih talcev v